

Archiv obce Příšov

1898 - 1944

Inventář

EL NAD č.: 237

AP č.: 189

Petr Hubka, Kateřina Nová, Zuzana Kliková

Plasy 2009

Obsah

Úvod:

I. Vývoj původce fondu	3
II. Vývoj a dějiny fondu	5
III. Archivní charakteristika fondu	5
IV. Stručný rozbor obsahu fondu	5
V. Záznam o uspořádání fondu a zpracování archivní pomůcky	5

Přílohy:

Příloha č. 1: Seznam použitých pramenů a literatury	6

Inventární seznam	8

Tiráž	11

I. Vývoj původce fondu

Vesnice Příšov leží na katastrálním území téhož jména o rozloze 2,89 km² ve vzdálenosti 9 km severozápadně od Plzně v nadmořské výšce 381 metrů. Nejstarší historická zmínka pochází z roku 1268. Název vsi je odvozen od osobního jména „Prieša“ nebo „Prech“, použitého v názvu sídla zdejšího dvora. Ještě v dobách konce vrchnostenské správy, kolem roku 1840, byl Příšov poměrně malou typicky zemědělskou vesnicí se 17 domky, poplužním dvorem, ovčínem, mlýnem a pohodnicí a náležel k alodiálnímu panství Nekmír, které vlastnil Jan kníže z Lobkovic a Vrtby.

Po zrušení poddanství a patrimoniální správy se s platností od 1. ledna 1850 stal Příšov samostatnou místní (později politickou) obcí. Obec si zřídila příslušné orgány, obecní úřad, volený obecní výbor (od roku 1919 obecní zastupitelstvo) a z jeho středu volené obecní představenstvo (od roku 1919 obecní radu) s obecním představeným (čili starostou). Místní obec Příšov byla součástí kraje Plzeňského, politického a soudního okresu Plzeň. Obec patřila do konce 19. století do obvodu poštovního úřadu v Plzni, poté byla připojena k nově vzniklé poště v Ledcích. Do Ledec Příšov příslušel také římskokatolickou farní správou a místní děti navštěvovaly tamní farní školu, roku 1870 přeměněnou na obecnou školu. Do měšťanské školy mohly místní děti chodit zprvu do Plzně, po roce 1921 do menšinové měšťanky v Chotíkově.

Na katastru obce se ve druhé polovině 19. století těžil kvalitní pískovec, který se používal jako stavební materiál k výstavbě železničních mostů a k výrobě mlýnských kamenů. K rozvoji Příšova přispělo lepší spojení s okolními obcemi silnicemi postavenými v letech 1906-1911.

Rozkvětu obce pomohla v meziválečném období i pozemková reforma, kdy bylo mezi zdejší zemědělce rozparcelováno 30 ha pozemků nekmiřského velkostatku. Dvůr se 49 ha jako tzv. zbytkový statek koupily rodiny Zimmerhaklova a Prachova, dosavadní nájemci. V roce 1922 obec postavila chudobinec a roku 1933 se dočkala elektrifikace.

Rozvoj obce byl od konce 19. století provázen také bohatším společenským životem, na kterém se podílely svou činností místní spolky. V roce 1912 vznikl spolek dobrovolných hasičů a v roce 1920 Dělnická tělocvičná jednota.

V říjnu 1938 se Příšov stal příhraniční vesnicí. V některých místech zasahovala hranice s německou Říší na katastrální území Příšova. Po ukončení druhé světové války byl ve zdejší obci ustanoven místní národní výbor, který převzal funkci obecních orgánů.

Vývoj počtu obyvatel a domů v místní obci

Rok	Počet	
	lidí	domů
1850	134	<i>n</i>
1869	216	23
1880	203	23
1890	239	27
1900	245	29
1910	283	32
1921	278	34
1930	317	58
1950	268	65

Přehled doložených starostů obce

Rok	Starosta
1908 - 1910	Josef Dobrý
1910 - 1913	Václav Lavička
1913 - 1919	Matěj Klik
1920 - 1923	Václav Lavička
1923 - 1925	Josef Ruterle
1926 - 1927	František Vaňourek
1931 - 1935	Josef Kratochvíl
1935 - 1938	Vojtěch Dobrý

II. Vývoj a dějiny fondu

Písemnosti byly po celou dobu fungování obecního úřadu pravděpodobně ukládány vždy u právě úřadujícího starosty. Místní národní výbor v Příšově převzal v roce 1945 péči o obecní spisovnu. Ve své správě ji měl až do poloviny 50. let 20. století, kdy byla provedena první odborná prohlídka a skartace písemností jak MNV, tak i obecního úřadu. Písemný materiál trvalé dokumentární hodnoty, jehož původcem byl příšovský obecní úřad, převzal Okresní archiv Plzeň, kde roku 1958 archivář Ing. Eduard Kohlík vypracoval seznam písemností Obecního úřadu v Příšově. V roce 1959 přešly všechny fondy v péči Okresního archivu Plzeň do správy Městského archivu v Plzni. Zde zůstal fond Obecní úřad Příšov uložen až do 25. října 1963, kdy byl delimitován do Okresního archivu Plzeň-sever se sídlem v Plasích (přírůstkové číslo 160).

III. Archivní charakteristika fondu

Vzhledem k tomu, že převzaté archiválie nebyly u původce manipulovány podle žádného spisového plánu, bylo k uspořádání fondu upraveno umělé pořádací schéma z metodického návodu pro pořádání fondu archiv obce, vydaného archivní správou Ministerstva vnitra pod čj. AS/1-284/2000.

Původcem fondu je Obecní úřad v Příšově. Časový rozsah fondu tvoří roky 1898-1943. Vnitřní skartace nebyla provedena. Fyzický rozsah fondu činí 0,56 bm. Jazykem archiválií je čeština. V souladu s přílohou č. 3 zákona č. 499/2004 Sb. byla kniha zápisů ze schůzí obecního zastupitelstva (výboru) zařazena do I. kategorie, ostatní archiválie do II. kategorie. Písemnosti se až na drobná poškození prachem a trhlinami nacházejí ve vyhovujícím stavu, nevyžadujícím restaurátorský ani konzervátorský zásah.

IV. Stručný rozbor obsahu fondu

Z dochovaných písemností lze získat informace o fungování obecního úřadu, ale i o hospodářských a společenských poměrech v obci od počátku 20. století do roku 1944. Významné jsou zejména zápisy ze schůzí obecního zastupitelstva (výboru) z let 1908-1929.

V. Záznam o uspořádání fondu a zpracování archivní pomůcky

Fond Archiv obce Příšov 1898-1944 uspořádala a pomůcku sestavila v dubnu 2005 Kateřina Nová. Úvod k inventáři napsali v lednu 2008 Kateřina Nová, archivářka, a Petr Hubka, ředitel Státního okresního archivu Plzeň-sever se sídlem v Plasích. Čistopis pomůcky v březnu 2009 vyhotovila Zuzana Kliková.

Plasy 10. března 2009

Petr Hubka, Kateřina Nová, Zuzana Kliková

Přílohy:

Příloha č. 1

Seznam použitých pramenů a literatury:

SOMMER, Johann Gottfried. *Das Königreich Böhmen, statistisch-topographisch dargestellt*. Sechster Band. *Pilsner Kreis*. Prag, 1838.

DUNDERA, J. A. *Království České, staticky-polohopisně popsané*. Praha, 1845.

PALACKÝ, František. *Popis království Českého*. Praha, 1848.

Handbuch der mit a. h. Entschliessung vom 26. Juni 1849 genehmigten Gerichtseintheilung des Kronlandes Böhmen mit zugleichiger Berücksichtigung der mit a. h. Entschliessung vom 4. August 1849 genehmigten politischen Eintheilung. Prag, 1850.

Zevrubný popis rozdělení země království Českého. [Praha], [1854].

Verzeichniss der Orts-gemeinden im Königreiche Böhmen. Prag, [1862].

Seznam míst v království Českém. Praha, 1872.

Seznam míst v království Českém = Orts = Repertorium für das Königreich Böhmen. Praha, 1886.

Seznam míst v království Českém = Orts = Repertorium für das Königreich Böhmen. Praha, 1893.

Seznam míst v království Českém. Praha, 1907.

Seznam míst v království Českém. Praha, 1913.

Statistický lexikon obcí v republice Československé. Praha, 1924.

Statistický lexikon obcí v republice Československé. Praha, 1934.

Seznam obcí a okresů republiky Česko-slovenské, které byly připojeny k Německu, Maďarsku a Polsku (stav ke dni 28. listopadu 1938). Praha, 1938.

Amtliches Deutsches Ortsbuch für das Protektorat Böhmen und Mähren. Prag, 1940.

Retrospektivní lexikon obcí Československé socialistické republiky 1850-1970. Praha, 1978.

VOŽENÍLEK, Jan. *Předběžné výsledky československé pozemkové reformy: Země Česká a Moravskoslezská*. Praha, 1930.

Popis školního okresu Plzeňského. Plzeň, 1896.

UHLÍŘ, Josef. *Obecní zřízení a řád volení v obcích pro království České*. Praha, 1915.

JOACHIM, Václav. *Řád volení v obcích s prováděcími nařízeními a novela k obecním zřízením*. Praha, 1919.

WEYR, František. *Řád volení do obcí*. Brno, 1920.

KAŇÁK, Josef. *Základy správy obecní, správní příručka českých zemí*. Kutná Hora, 1927.

FLÖGEL, Jaroslav. *Praktická příručka pro obecní a okresní funkcionáře*. Praha, 1931.

KYPR, O. *Obecní zřízení v Čechách, na Moravě a ve Slezsku*. Praha, 1933.

HLEDÍKOVÁ, Zdeňka – JANÁK, Jan – DOBEŠ, Jan. *Dějiny správy v českých zemích od počátků státu po současnost*. Praha, 2005. ISBN 80-7106-709-1.

CAIS, Petr. Účetní materiály kamerálního účetnictví obecní samosprávy v Čechách v letech 1850 – 1945 (se zřetelem k situaci v českém pohraničí). *Archivní časopis*, 2006, roč. 56, č. 4, s. 249–285.

EDL, Jan. Přehled změn v územní organizaci politické správy v letech 1928 – 1948. *Paginae historie: sborník Národního archivu*, Praha, 2006, roč. 14, s. 483–546.

Inventární seznam

Inv. č.	Obsah a popis	Časový rozsah	Číslo ev. j.
I. Knihy			
1	Zápisy ze schůzí obecního zastupitelstva (výboru)	1908 - 1929	K 1
2	Inventář pozemků a veřejného statku	1934	K 2
3	Hospodářský plán obecních lesů	1928	K 3
4	Parcelní protokol	1898	K 4
5	Ohlašovací kniha stálých dovolenců a záložníků	1923 - 1939	K 5
II. Spisový materiál			
II. 1. Registrurní pomůcky			
6	Podací protokol	1904 - 1919	R 1
7	Podací protokol	1927 - 1929	R 2
8	Podací protokol	1929 - 1931	R 3
9	Podací protokol	1931 - 1937	R 4
II. 2. Spisy			
10	Volby	1921 - 1938	N 1
11	Obecní funkcionáři	1935 - 1938	N 1
12	Protokoly o předání obecního úřadu nově zvolenému starostovi	1913 - 1935	N 1
13	Evidenční karty přidělových lístků	1940 - 1942	N 1
14	Rozpočty obce	1906 - 1944	N 2
15	Stavby silnic	1905 - 1914	N 2
16	Sbor dobrovolných hasičů	1912 - 1913	N 2
17	Seznamy osob povinných odvodem	1928 - 1938	N 2
18	Zemědělství	1921 - 1941	N 2

Inv. č.	Obsah a popis	Časový rozsah	Číslo ev. j.
III. Účetní materiál			
III. 1. Účetní knihy			
19	Hlavní kniha	1911 - 1916	K 6
20	Hlavní kniha	1921 - 1938	K 7
21	Hlavní kniha	1923 - 1927	K 8
22	Hlavní kniha	1929	K 9
23	Hlavní kniha	1930	K 10
24	Hlavní kniha	1938 - 1943	K 11
25	Pokladní deník	1918 - 1922	K 12
26	Pokladní deník	1923 - 1930	K 13
27	Pokladní deník	1931 - 1932	K 14
28	Hlavní kniha kmenového statku	1908 - 1917	K 15
29	Hlavní kniha kmenového statku	1916 - 1920	K 16
III. 2. Účty			
30	Účetní závěrky	1923 - 1929	N 3

Název archivní pomůcky:	Archiv obce Příšov
Časové rozmezí:	1898 - 1944
Počet evidenčních jednotek:	23 (16 úředních knih, 4 podací protokoly, 3 kartony)
Počet inventárních jednotek:	30
Rozsah v bm:	0,56 (úřední knihy – 0,16 bm, podací protokoly – 0,07 bm, kartony – 0,33 bm)
Stav ke dni:	10. 3. 2009
Zpracovatel fondu:	Kateřina Nová
Zpracovatelé archivní pomůcky:	Kateřina Nová, Petr Hubka, Zuzana Kliková
Počet stran:	11
Počet exemplářů:	4
Schválila:	Martina Matušková dne 10. 3. 2009 – č. j. SOAP/060-130/2009